

Az informatika világa rendkívül gyorsan változik. Sőt a Linux világa, ha lehet mondani, még gyorsabban. A Linuxvilág kiadójánál, a Kiskapunál hosszú évek óta foglalkozunk angol szakszövegek fordításával, ezért is volt érdekes és külön kihívás a számomra a Linuxvilág magazin kiadása. Aki már igyekezett minőségi fordítást készíteni, tudja, hogy a linuxos angol szövegeket, kifejezéseket rendkívül nehéz helyesen átültetni a magyar nyelvbe. Olyannyira, hogy sok kiadó és szerző nem is igyekszik magyarul írni, hanem az angol szakszavakat használja (fonetikus vagy angol írásmód mellett), majd – mint aki jól végezte dolgát –, dülleszt a mellét. Kiadónk egyik fontos céljának tekinti, hogy a félképzett műszak-emberek miatt óriásivá mélyült szakadék fölé, amely a magyar nyelv és a szakmai kiadványok nyelve között tátong, hidat állítson, vagy legalább kifeszítsen egy kötelet.

Az elmúlt években nagyon sok próbálkozásunk volt, melyek legtöbbjének kedves olvasóink voltak a „kísérleti nyulai”. Ezúton is külön szeretném megköszönni azt a rengeteg támogató, vagy éppen támadó, gyakran fájóan őszinte véleményt, levelet, amelyekkel segítettetek nekünk abban, hogy egészséges egyensúlyt találjunk ezen az ingoványos területen. A szóhasználat mára eljutott oda, hogy szinte minden szakszónak van értelmes, pontos és jól használható magyar változata, viszont használatuk, pontos jelentésük, megfeleltetésük gyakran még nekünk is komoly nehézséget jelent. Gondolok itt olyan esetekre, amikor egy jövevényszó „forrásszáva” több értelemben is szerepel a külföldi irodalomban (nem is beszélve azokról a szavakról, melyeket még az angol nyelvterületen is kevernek), vagy amikor egy idegen szó a szaknyelvben fonetikus leírás mellett az eredetitől akár homlokegyenest különböző értelemmel honosodott meg.

Olvasóink részéről teljesen jogos az igény, hogy pontosan értsék a leírtakat, ezért januártól ezzel a szótárodallal igyekszünk segíteni a lapban megjelenő szövegek értelmezését. Ez a szótár természetéből adódóan sok olyan szót tartalmaz, amit még nem lehet „ipari szabványnak” tekinteni, ezért kérek mindenkit, ha van rá ideje, kedve, írja meg nekem véleményét, ötletét, kérdéseit a Szy.Gyorgy@Linuxvilag.hu levélcímre.

Lássuk akkor az e havi szavakat!

administrator → *rendszergazda*

átírányítás → *redirection*

áttetsző – *transparent*: a rendszer egy olyan eleme (általában külön réteggként beszélnek róla), amely a rendszer használója számára „láthatatlan”.

betörő – *cracker*: rosszindulatú behatoló, aki a célgépen kárt okoz, vagy onnan értékes adatot másol le. Nem keverendő össze a betyárral.

betyár – *hacker*: magasan képzett számítógépes szakember, aki a károkozás szándéka nélkül hatol be idegen rendszerekbe. A betyár szóval kapcsolatban nagy vita alakult ki, több „hacker” kedveli az elnevezést, és büszkén vallja magát betyárnak, mások visszás érzélemmel viseltetnek a szó rosszalló mellékjelentése miatt.

címke – *tag*: a HTML nyelvben az elemeket címkének nevezzük. Az angol tag (ejtsd: teg) szóval azonos magyar tag szót is használják erre a fogalomra.

client → *ügyfél*

cracker → *betörő*

cursor → *kurzor*

csoomag → *package*

firmware → *gépszintű program*

folyam – *stream*: adatfolyamnak is hívják. Olyan adatcsatornát jelöl (például csővezeték, tárolóeszköz vagy hálózati szórt műsor), amely folyamatos vagy nagy mennyiségű, nem darabokra bontott adatforrásként működik.

gépszintű program – *firmware*: olyan program, amely az alkatrészekkel közvetlenül tartja a kapcsolatot, és feladata elsősorban programozási felületet biztosítani az alkatrész(ek)hez. Ilyen gépszintű program a PC-ben található BIOS. Használják még: gépi szinten futó program, a gép belső programja, gyári program, alkatrész- vagy eszközcsoomag.

hacker → *betyár*

hardver – *hardware*: sajnos a magyar szóhasználatban nem elég pontosan értelmezett gyűjtőfogalom. A szó eredeti jelentése: a gép azon „része”, amelyet meg lehet fogni. Használata kizárólag általános gyűjtőszóként javasolt. Kivételként általában a vas, a gép, az alkatrész, az eszköz, a ház vagy a tárgy szavak valamelyike alkalmas.

hardware → *hardver*

héj – *shell*: a parancsértelmező, például bash, tcsh.

helyő → *kurzor*

hivatkozás – *link*: olyan bejegyzés a fájlrendszerben, ami egy fájlra vagy könyvtárra mutat. Kétféle hivatkozás van: a közvetett (symbolic, soft), illetve

a közvetlen (hard). Közvetlen hivatkozás esetén a fájl többszöri bejegyzéséről is beszélünk.

hurok – *loop*: olyan eszköz, függvény vagy csatoló, amelynek a kimenete közvetlenül a saját bemenetére van irányítva, például ilyen az 10 hálózati csatoló.

időbélyeg – *timestamp*: egy pontos dátumot (és időt) tartalmazó karakter-sorozat vagy változó típus, naplózásnál, adatbázis-műveleteknél stb.

kapu – *port*: az adatátvitelnél használatos kapcsolódási pont, akár alkatrész, akár csak egy kiszolgálódeumon. Soros kapu, ssh-kapu (22-es) stb.

kurzor – *cursor*: a billentyűzetről bevitt karakterek megjelenési helyét jelző négyzet vagy jel. Létezik magyar megfelelője, a helyő, de sajnos kevesen használják. A beszúrási pont is elterjedt.

leképezés – *rendering*: a grafikában használatos kifejezés, amikor a számítógép egy adott képet a megadott képletek (stb.) felhasználásával kiszámol. Animációs filmeket például gyakran képkockaként képeznek le óriási géptelemek.

link → *hivatkozás*

loop → *hurok; ciklus*

mutató – *pointer*: az egérrel (vagy egyéb mutatóeszközzel) irányított nyíl (más alakzatot is felvehet) a munkafelületen; hívják egérmutatónak is. Van, hogy az egérmutató helyett hibásan a kurzor szót használják.

önhívó – *recursive*: olyan folyamat vagy függvény a programozásban, amely valamilyen feladatot saját maga ismételt meghívásával old meg. Közismert példa a faktoriális számító függvény: $fakt(i) \{return (i * if (i > 1; fakt(i-1); 1))\}$

package → *csoomag*

pointer → *mutató*

port → *kapu*

recursive → *önhívó*

redirection → *átírányítás*

rendering → *leképezés*

rendszergazda → *administrator*

server → *kiszolgáló*

shell → *héj*

software → *szoftver*

stream → *folyam*

szoftver – *software*: a hardverhez hasonlóan rendkívül gyakran hibásan használt fogalom. Eredeti jelentése: a gép azon része, amely „kézzel nem fogható”. Fogalmak, melyek helyett hibásan használják: program, programrendszer, (dobozos) termék, szolgáltatás stb.

tag → *címke*

timestamp → *időbélyeg*

transparent → *áttetsző*